

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se
Diarienummer KN2025/01039

Remissvar angående SOU 2025:47, Spänning i tillvaron – Hur säkrar vi vår framtida elförsörjning

Lokalkraft Sverige är en sammanslutning av lokala energileverantörer och verkar för att skapa goda förutsättningar för att medlemsföretagen ska kunna ge elkunderna en trygg elförsörjning med hög kvalitet till en rimlig kostnad.

1. Sammanfattning

Betänkandet är välskrivet och omfattar en heltäckande beskrivning av direktiv, lagar, förordningar och andra dokument som gäller för dagens elmarknad.

Vi välkomnar att utredaren föreslår att systemet med statlig lånefinansiering, prissäkringsavtal och riskdelning för finansiering av kärnkraft som riksdagen beslutat om även föreslås gälla för investeringar i havsbaserad vindkraft.

Vi välkomnar vidare utredarens förslag till ett förtydligat systemansvar och att Ellagen kompletteras med ett krav på ett formaliserat och kontinuerligt samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem. Det är en fördel att man skiljer på olika typer av DSO:er genom att de DSO:er som är anslutna till Svenska kraftnäts stamnät genom avtal med Svenska kraftnät ska uppfylla särskilda villkor.

Utredningen utgår från att EU:s nuvarande elmarknadsmodell är rätt ramverk för Sverige. Fokus ligger på hur vi ska implementera och optimera EU-reglerna, snarare än att pröva om modellen i grunden är ändamålsenlig för dagens och morgondagens behov.

Denna ansats gör att viktiga frågor aldrig ställs:

- Är modellen, som konstruerades för ett system med stor andel planerbar produktion lämplig i ett kraftsystem med hög andel väderberoende el och ökande behov av systemtjänster?
- Finns det alternativ eller kompletterande modeller som bättre kan förena leveranssäkerhet, prisstabilitet och investeringsvilja i fossilfri kapacitet?
- Hur kan Sverige påverka utvecklingen av EU-reglerna för att bättre stödja elektrifiering och klimatomställning, istället för att enbart anpassa oss till befintliga ramar?

Genom att inte behandla dessa frågor riskerar utredningen att cementera en marknadsmodell som redan är föremål för betydande akademisk kritik och som kan visa sig otillräcklig för framtidens elsystem.

Utifrån ovanstående resonemang saknar vi vårt förslag om att införa **Lokalnätmodellen** som vi presenterade för utredningen. I betänkandet står att utredaren anser att en sådan modell inte är förenlig med uppdraget. Vi anser att modellen bör övervägas i det fortsatta arbetet.

2. Förslag till ändringar

Statens eventuella kostnader för prissäkringsavtal.

När det gäller finansiering av den kostnad som kan uppstå för staten vid användning av prissäkringsavtal anser vi att den bör hanteras som en stamnätsavgift och inte i form av en skatt.

Upphandling av ny produktionskapacitet

Svenska kraftnäts befintliga uppdrag att analysera den långsiktiga leveranssäkerheten kommer att ge möjlighet att tillsammans med systemansvariga för distributionsnäten peka ut var och när ny produktionskapacitet behövs.

Svenska kraftnäts uppdrag bör utökas med att även handla upp nödvändig ny produktionskapacitet.

Svenska kraftnät utlyser ett anbudsförfarande och väljer därefter den aktör som bedöms ha det totalekonomiskt fördelaktigaste förslaget. Ett avtal tecknas mellan den valde aktören och Svenska kraftnät för anslutning till stamnätet.

Med denna upphandlingsmodell garanteras att den kapacitet som behövs verkligen byggs och på rätt plats. Modellen garanterar också att ingen överutbyggnad sker vilket också är önskvärt.

Aviserade elavtal och utsatta kunder

Vi ser att den föreslagna hubblösningen är överflödig. Genom att istället låta de systemansvariga för distributionsnäten (Lokalnätägarna och regionalnätägarna) ansvara för hanteringen av den fysiska elförsörjningen till sina kunder kommer kunderna aldrig att byta elleverantör för fysisk el. Avtalen omfattar då både nätanslutning och leverans av fysisk el.

Kunderna får via sitt lokala elnätbolag en direkt kanal till den fysiska elmarknaden där priset bestäms som en funktion av utbud och efterfrågan.

Elnätföretagen tar fram prognos på den samlade elanvändningen nästa dygn i anslutningspunkten till överliggande nät.

Prognosen baseras på elnätföretagens analys av kundernas förväntade elanvändning.

Elnätföretagen lämnar prognoserna till Svenska kraftnät som blir fysiskt balansansvarig för all elanvändning i Sverige.

Svenska kraftnät sammanställer prognoserna inom respektive elområde och justerar vid behov dessa med hänsyn till bland annat nya väderprognoser eller när ny information erhålles från de lokala elnätföretagen.

Svenska kraftnät köper elen på Nord Pool och säljer till elnätföretagen till det marknadspris som uppstår på Nord Pools spotmarknad.

Svenska kraftnät lägger köpbud för varje elprisområde för sig baserat på lokalnätföretagens prognoser och annan information, exempelvis regionnätens elanvändning och färskare väderprognoser.

När det gäller de kortsiktiga prognoserna, några dagar framåt i tiden, finns det inga skäl varför elnätföretagen inte skulle göra dessa så bra som möjligt. Prognoserna är lätta att följa upp. Den verkliga elanvändningen mäts ju kommande dag. Skulle något elnätsföretag göra dåliga prognoser märks det och Energimarknadsinspektionen (Ei) kan utöva tillsyn av det företaget. På motsvarande sätt utövar Ei tillsyn av andra delar av elnätföretagets verksamhet.

Kunderna kommer inte att direkt kunna delta i prisbildningen på spotmarknaden genom att lägga bud men har givetvis möjligheten att fritt kunna anpassa sin förbrukning och i förekommande fall egen produktion med hänsyn till spotpriset.

De kunder som är intresserade av att delta i prisbildningen kan lägga bud på balansmarknaden med hjälp av aggregatorer. Dessa bud avser hur mycket och när respektive kund är villig att avstå från sin elanvändning.

EU:s ambition med aggregatorer och energigemenskaper underlättas. Lokalnäten har, med vår föreslagna modell, förutsättningar att fungera som energigemenskaper.

Svenska kraftnät agerar aktör på intradagmarknaden för att minimera den totala obalansen i respektive elområde.

I balansavräkningen fördelar Svenska kraftnät obalanskostnaden direkt till elnätföretagen i proportion till elanvändningen i respektive elområde.

Genom att Svenska kraftnät är balansansvarig kan de tidvis höga elpriserna i södra Sverige reduceras genom att Svensk Kraftnät automatiskt och förenklat kompenserar kunderna, via lokalnätsägarna, i elområde 3 och 4 med de kapacitetsintäkter Svenska kraftnät tar in.

Kunderna bestämmer om man vill köpa till rörligt pris eller fast pris. Om kunderna vill ha fast pris köper dom en prissäkring av elhandlare som i sin tur prissäkrar sig på den finansiella marknaderna.

Elhandlarna som hjälper kunderna att prissäkra sig slipper vara balansansvariga vilket betyder att konkurrensen på elmarknaden förstärks. Fler aktörer som är kompetenta på finansiell handel, till exempel banker och försäkringsbolag, kan lättare agera på den finansiella elmarknaden och erbjuda prissäkringsavtal.

3. Avslutning

Vi ställer oss gärna till förfogande för vidare diskussion eller komplettering vid behov

Med vänlig hälsning

Lokalkraft Sverige

Erik von Hofsten
Vd

Sigvard Krantz
Sakkunnig